

# ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

**Лебідь О.В.**

*докторант кафедри педагогіки та психології,  
Університет імені Альфреда Нобеля*

## **ДИРЕКТОР ЯК КЕРІВНИК СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

Сучасні тенденції модернізації освіти зумовлюють оновлення процесу управління загальноосвітніми навчальними закладами. Перед їх керівниками постають нові завдання, виконання яких потребує наявності умінь аналізувати великий обсяг фактичного матеріалу, узагальнювати тенденції, прогнозувати розвиток педагогічної системи закладу освіти, приймати рішення, організовувати їх виконання, оцінювати результати. Процеси управління вже не обмежуються внутрішньошкільними потребами, все більше відчувається вплив ринкових відносин. Посилюється вплив соціуму, громадськості на управлінську діяльність. Особливої уваги потребує управління людськими ресурсами, залучення педагогів, батьків, учнів до вирішення шкільних проблем [1, с. 36].

За таких умов діяльність керівників загальноосвітніх навчальних закладів значно ускладнюється, оскільки вони не є пасивними виконавцями формальних інструкцій і вказівок. Практика засвідчує, що більшість керівників добре усвідомили необхідність власної активності, самостійності, що повною мірою відчують відповідальність за прийняті рішення.

Слід врахувати, що крім посадових обов'язків діяльність керівника загальноосвітнього навчального закладу в кожному конкретному випадку характеризує і його «рольовий репертуар», пов'язаний як з різними видами управлінських дій, так і з його роботою як фахівця (аналітик, діагност, плановик, проектувальник, програміст, організатор, лідер, координатор, викладач, дослідник, стратег) [4, с. 82]. Дуже важлива лідируюча позиція керівника в стратегічних перетвореннях діяльності загальноосвітнього навчального закладу.

На думку А. Карманчикова, стратегічний стиль управління дозволяє добре справлятися з несподіванками, кризовими ситуаціями. При цьому головний принцип впровадження стратегічного управління – дія, найбільш ефективна в обставинах, що склалися, з урахуванням конкретної ситуації. Керівники не повинні боятися брати відповідальність на себе, проявляють лідерські риси. Вся їх активність повинна бути спрямована, як правило, на вирішення актуальних загальнозначущих проблем, досягнення суспільних цілей цього часу, найближчого майбутнього, а головне – довгострокових перспектив [3, с. 34].

Отже, головне завдання сучасного керівника загальноосвітнього навчального закладу – забезпечувати випереджаючий, стратегічний характер освіти: визначати і формулювати стратегії розвитку загальноосвітнього навчального закладу. Керівник – перша особа в загальноосвітньому

навчальному закладі, і це положення зобов'язує його мислити стратегічно, бути далекоглядним, працювати над створенням досконалої системи управління. Ця постановка питання передбачає, що директора шкіл – це керівники стратегічного розвитку загальноосвітніх навчальних закладів.

Щоб діяльність керівників загальноосвітніх навчальних закладів була стратегічно орієнтована, вони повинні вміти: здійснювати обґрунтоване стратегічне цілевстановлення для загальноосвітнього навчального закладу; оцінювати зовнішнє оточення загальноосвітнього навчального закладу та виявляти його загрози та можливості; оцінювати поточний стан та перспективу розвитку загальноосвітнього навчального закладу та досліджувати його сильні й слабкі сторони; здійснювати стратегічне планування та проектувати довгострокову діяльність загальноосвітнього навчального закладу; здійснювати поточне коригування планів (проектів) діяльності на основі моніторингу для утримання стратегічної лінії розвитку загальноосвітнього навчального закладу; розробляти альтернативні варіанти розвитку загальноосвітнього навчального закладу; обґрунтовувати найбільш доцільні варіанти розвитку загальноосвітнього навчального закладу та формувати його стратегію; визначати шлях ефективної реалізації розроблених стратегій; приймати виважені стратегічні рішення з чітким і продуманим механізмом їх реалізації; використовувати знання з основ стратегічного управління в особистісному та професійному становленні [2; 5]. І це далеко не повний перелік обов'язків покладених на керівника в рамках впровадження механізмів стратегічного управління загальноосвітнім навчальним закладом.

Таким чином, ефективність управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу в сучасних умовах залежить від уміння здійснювати стратегічне управління; від готовності до змін і до ризиків, від швидкості реагування на зміни, що відбуваються. Саме здійснення стратегічного управління як своєчасної реакції на зовнішні й внутрішні зміни дозволяє випереджати конкуренцію, бути впевненим у функціонуванні та розвитку загальноосвітнього навчального закладу в довгостроковій перспективі.

Підсумовуючи сказане, можна зазначити, що в нашому уявленні про сучасного директора як про керівника стратегічного розвитку загальноосвітнього навчального закладу постає і поступово формується образ керівника, робота якого полягає у розробці та реалізації технології стратегічного управління. Ось чому сьогоднішній школі потрібен керівник-стратег, здатний впевнено та відповідально приймати стратегічні рішення і прогнозувати ймовірність бажаних результатів.

### **Список використаних джерел:**

1. Возний І. В. Оновлення управління навчальним закладом / І. В. Возний // Управління школою. – 2009. – № 4(232). – С. 35–38.
2. Єльнікова Г. В. Навчальна програма дисципліни «Стратегічний менеджмент в освіті» (для магістрів). – К. : МАУП, 2006. – 20 с.
3. Карманчиков А. И. Прогностическая компетентность руководителя / А. И. Карманчиков // Маркетинг МВА. Маркетинговое управление предприятием. – 2011. – № 1. – Т. 2 – С. 27–35.
4. Пучкова Т. Е. Директор школы как инновационный менеджер образовательного учреждения (кадровый аспект) / Т. Е. Пучкова // Теория и практика общественного развития. – 2010. – № 3. – С. 82–84.

5. Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічне управління підприємством» для студентів спеціальності 8.03050401 «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)» / Укл. Т. В. Сак. – Луцьк, 2013. – 19 с.

**Лобушко В.Ю.**

*студент;*

**Біліченко П.Г.**

*кандидат педагогічних наук, доцент,*

*Глухівський національний педагогічний університет  
імені Олександра Довженка*

### **ХАРАКТЕРИСТИКА АКАДЕМІЧНОГО РЕЙТИНГУ УНІВЕРСИТЕТІВ СВІТУ (ARWU)**

В сучасних умовах розвитку світового ринку освітніх послуг у сфері вищої освіти помітно зростає конкуренція університетів. Тому перед абітурієнтом відкривається широкий вибір серед вишів не лише власної країни, а і всього світу. На сьогоднішній день, одним із вагомих чинників під час вибору закладу вищої освіти є престижність і рейтинг навчального закладу.

Сучасна система рейтингів університетів спрямована на визначення фактору впливу окремого закладу на загальносвітовий процес функціонування системи вищої освіти.

У ході дослідження з'ясовано що існує кілька авторитетних рейтингів, які оцінюють роботу і якість викладання університетів. Найвідоміші з них: Times Higher Education, (розробник британський щотижневий журнал THE) QS World University Rankings (розробник британська консалтингова компанія Quacquarelli Symonds) і Academic Ranking of World Universities (ARWU) (розробка Шанхайського університету).

Ці рейтингові системи прагнуть дати оцінку університетів на локальному, державному, регіональному, континентальному і глобальному рівнях. Останні 20 років, між згаданими вище організаціями, ведуться спроби з'ясувати, які ж виші є найбільш якісними у навчальній роботі, науковій сфері тощо.

Більшість рейтингів спираються на однакові джерела і оперують одними і тими ж вихідними даними. Проте результати різняться. Причина – в цілях, завданнях і методології досліджень. Цілі і завдання впливають на відбір критеріїв, оцінку їх важливості, і мають вплив у формуванні підсумкового результату. Вони є зведенням правил, відповідно до яких здійснюються всі дії над вихідними даними. Місце університету в рейтингу не означає, що всі навчальні дисципліни викладаються на однаковому рівні. Те ж саме стосується якості наукових досліджень в різних предметних галузях, якості матеріальної бази факультетів тощо.

Тому, у нашому дослідженні ми зробили спробу оцінити один із рейтингів, який користується високою довірою і авторитетом, а саме ARWU або його популярна назва – «Шанхайський рейтинг».

Академічний рейтинг університетів світу (The Academic Ranking of World Universities, або ARWU) вперше опублікували в червні 2003 року Центром